

ความเห็นจากพุทธณี กางกั้น
ผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนไทย ฟอรั่ตีฟายไรต์ (Fortify Rights)
โครงการสัมมนาวิชาการ

"1 ปี วิกฤตผู้อพยพชาวโรฮิงญา: การอพยพย้ายถิ่นอย่างไม่ปกติในอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามัน"

ยุติการกักตัวและคืนความยุติธรรมให้กับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

วันพุธที่ 8 มิถุนายน 2558

กรุงเทพฯ ประเทศไทย

ท่านผู้มีเกียรติซึ่งเข้าร่วมเวทีสัมมนา "1 ปี วิกฤตผู้อพยพในทะเลอันดามัน" ขอขอบคุณที่ท่านเข้าร่วมงานในวันนี้ เพื่อนร่วมงานและดิฉันที่ฟอรั่ตีฟายไรต์ขอบคุณที่ท่านให้ความสนใจ และความกังวลต่อปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สำคัญประเด็นนี้

ในวันนี้ ดิฉันจะเน้นการอภิปรายถึงสถานการณ์ของเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮิงญา หลังเดือนพฤษภาคม 2558 "วิกฤตเรือมนุษย์" และสิทธิและการเยียวยาของพวกเขาที่ได้รับตามกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของไทย แม้ว่าที่ดิฉันจะพูดจะเน้นที่เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮิงญา และความกังวลอย่างต่อเนื่องที่มีต่อประชากรกลุ่มนี้ในไทย แต่เราพึงตระหนักว่าในบรรดาเหยื่อการค้ามนุษย์และเหยื่อของวิกฤตเรือมนุษย์ครั้งนี้ ยังประกอบไปด้วยผู้ที่มีสัญชาติบังคลาเทศจำนวนมาก ในขณะที่เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวบังคลาเทศสามารถเดินทางกลับไปบังคลาเทศ ด้วยความสนับสนุนจากสถานเอกอัครราชทูตบังคลาเทศ แต่สำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ชาวโรฮิงญาซึ่งไร้สัญชาติที่มาจากพม่าและบังคลาเทศ พวกเขาไม่มีทางเลือกในการเดินทางกลับบ้านเกิด ส่งผลให้ชาวโรฮิงญาหลายร้อยคนยังคงอยู่ในประเทศไทย โดยถูกกักตัวไว้และมีความไม่แน่นอนของชีวิต

ฟอรั่ตีฟายไรต์มีข้อเสนอแนะหลายประการต่อรัฐบาลไทย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้:

- ยุติการกักตัวอย่างมิชอบต่อผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาและเหยื่อการค้ามนุษย์
- ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ 11/พ.ศ.2559 ซึ่งรวมถึงการให้การคุ้มครองพยาน โดยอัตโนมัติสำหรับพยานที่เกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งให้การคุ้มครองด้านกฎหมายเป็นการชั่วคราวกับเหยื่อการค้ามนุษย์
- สนับสนุนให้ผู้เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ที่พลัดพรากจากกัน ในไทยและในภูมิภาค ได้มีโอกาสอยู่ร่วมกัน
- สนับสนุนชาวโรฮิงญาให้สามารถเข้าถึงขั้นตอนการขอสิทธิด้านที่พักพิง
- สนับสนุนให้เหยื่อการค้ามนุษย์มีโอกาสในการทำงานและมีเสรีภาพในการเดินทาง
- ยุติการส่งตัวกลับอย่างไม่เป็นทางการ
- สอบสวนตามข้อกล่าวหาว่ามีการข่มขู่ คุกคาม และบงกช้ญต่อพยานในคดีค้ามนุษย์
- สนับสนุนความร่วมมือภูมิภาคเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ต่อไป
- สนับสนุนให้เหยื่อการค้ามนุษย์ได้รับค่าชดเชย
- ดำเนินการสอบสวนและหาทางเอาผิดต่อผู้ทำความผิดด้านการค้ามนุษย์ต่อไป

ดิฉันได้เริ่มศึกษาในประเด็นนี้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2558 จนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลต่อไปนี้อาจมาจากการรับฟังความเห็น โดยตรงของเหยื่อการค้ามนุษย์และผู้ให้ข้อมูลหลักอื่น ๆ

รวมทั้งข้อมูลที่รวบรวมจากการเข้าเยี่ยมที่พักพิงและสถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ข้อมูลจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และการสังเกตการณ์ระหว่างการพิจารณาคดีการค้ำมนุษย์ ซึ่งเราได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายเดือน

ข้อมูลพื้นฐาน

ทางการไทยได้ตรวจพบหลุมฝังศพจำนวนมากเป็นครั้งแรกที่เขาแก้ว ตำบลปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เมื่อต้นปี 2558 ผู้เสียชีวิตเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ชาว โรฮิงญาและบังคลาเทศ

เป็นเหตุให้รัฐบาลไทยเริ่มปราบปรามเครือข่ายผู้ค้ำมนุษย์ในภาคใต้ และเริ่มเข้มงวดการผ่านเข้าออกบริเวณด่านพรมแดน ส่งผลให้ผู้ค้ำมนุษย์ตัดสินใจทิ้งเรือซึ่งมีชาว โรฮิงญาและชาวบังคลาเทศหลายพันคนไว้กลางทะเล

โดยอ้างว่าไม่ได้เป็นเจ้าของ “ไก่อดำ” ซึ่งเป็นคำดูถูกที่พวกเขาใช้เรียกผู้ลี้ภัยชาว โรฮิงญาและบังคลาเทศ

การค้ามนุษย์และการลักลอบนำเข้าชาว โรฮิงญาและชาวบังคลาเทศไปมาเลเซียโดยผ่านประเทศไทย

ไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ มาเลเซียเป็นประเทศมุสลิมซึ่งมีเศรษฐกิจเข้มแข็ง มีโอกาสในการหางานทำ

และมีชุมชนชาว โรฮิงญาตั้งอยู่ จึงนับเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้ลี้ภัยชาว โรฮิงญา

ส่งผลให้ขบวนการข้ามชาติที่มีขนาดใหญ่ให้ความสำคัญกับเส้นทางอพยพจากพม่าและบังคลาเทศในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

เป็นการแสวงหาประโยชน์จากความยากลำบากของชาว โรฮิงญาในพม่าซึ่งต้องเผชิญกับการปฏิบัติมิชอบอย่างร้ายแรง

และถูกบังคับให้ต้องหลบหนีจากถิ่นฐานบ้านเกิด

การปฏิบัติมิชอบต่อชาว โรฮิงญาในพม่ารุนแรงมากที่สุดในปี 2555 มีเหตุการณ์เกิดขึ้นสองครั้ง

เป็นการโจมตีของกลุ่มต่อต้านมุสลิมซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ภายหลังเหตุรุนแรงดังกล่าว

รัฐบาลได้เพิ่มความเข้มงวดต่อชาว โรฮิงญา จำกัดเสรีภาพในการเดินทาง การแต่งงาน และการคลอดบุตร ในปัจจุบัน

รัฐบาลพม่ายังกักตัวชาว โรฮิงญากว่า 140,000 คนในค่ายกักกันที่แออัดยัดเยียดกว่า 40 แห่ง มีสภาพชีวิตยากลำบาก

เนื่องจากไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอย่างเพียงพอ

ปัจจัยเหล่านี้กระตุ้นให้ชาว โรฮิงญาหลบหนีออกจากบ้านเกิดของตนเอง

ในหลายภาคเศรษฐกิจของไทยและมาเลเซียมีความต้องการแรงงานราคาถูกสูงมาก

ทั้งนี้เพื่อลดต้นทุนการผลิตและอุดช่องว่างเนื่องจากขาดแคลนแรงงานในวัยทำงาน บริบททางเศรษฐกิจภูมิภาคเช่นนี้

ส่งผลให้เกิดขบวนการค้ำมนุษย์ที่จัดตั้งเป็นองค์กรอาชญากรรม

มีนายหน้าและผู้ดำเนินการจำนวนมากและปฏิบัติงานในช่วงตอนเหนือของอ่าวเบงกอลลงมาถึงคาบสมุทรมลายู

ภาคเศรษฐกิจใต้ดินที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยกระตุ้นการค้ามนุษย์ชาว โรฮิงญา

ค่าใช้จ่ายในการพาชาว โรฮิงญาหนึ่งคนจากพม่ามาไทยอยู่ที่ประมาณ 26,000 บาท ในประเทศไทย

การเคลื่อนย้ายชาว โรฮิงญาและบังคลาเทศหลายพันคนจากระนองมาเขาแก้วและปาดังเบซาร์

ต้องพึ่งพาการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพ และการใช้เส้นสายกับเจ้าหน้าที่ระดับสูง

ซึ่งเจ้าหน้าที่หลายคนมีส่วนร่วมในการค้ำมนุษย์ด้วย บุคคลอื่น ๆ อาจไม่สนับสนุนการค้าเช่นนี้อย่างจริงจัง

ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของร้านขายของชำซึ่งเป็นผู้ขายปลาและผักให้กับกลุ่มเหยื่อการค้ามนุษย์

ขบวนการค้ำมนุษย์เหล่านี้มีค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับเรือเล็ก เรือใหญ่ น้ำมัน รถกระบะ

ค่าตัดสินใจบนเจ้าหน้าที่ไทย ค่าใช้จ่ายในการจัดการค่ายกักกัน กลุ่มติดอาวุธ ผู้ขนส่ง นายหน้า ผู้ประสานงาน

รวมทั้งการจ่ายให้กับเจ้านายและ “เจ้านายใหญ่” ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นเหตุให้มีการจัดตั้งตลาดการค้าผู้ลี้ภัยชาว โรฮิงญา

เพื่อให้มีรายได้และมีกำไร โดยขบวนการค้ำมนุษย์จะคิดค่าใช้จ่าย 60,000-100,000 ต่อเหยื่อการค้ามนุษย์หนึ่งคน

การเดินทางแต่ละครั้งจากพม่าไปมาเลเซียผ่านไทย ต้องมีการขนส่งบุคคลอย่างน้อย 350-400 คนเพื่อให้เกิดผลกำไรในการดำเนินงาน

ผู้ค้ามนุษย์และนายหน้าใช้วิธีการหลอกลวง ลักพาตัว และยุทธวิธีอื่น ๆ เพื่อหาคนมาใส่เรือให้เต็ม ในบางกรณีต้องใช้เวลาถึงสามเดือนกว่าจะหาคนมาขึ้นเรือได้ถึง 400-500 คน เกินจำนวนคนที่เรือสามารถรองรับได้อย่างปลอดภัย ผู้ที่ถูกนำตัวขึ้นเรือตั้งแต่ช่วงแรก ๆ ได้รับการปฏิบัติที่โหดร้ายและถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ เป็นเวลานานโดยผู้ค้ามนุษย์ มีการบังคับให้ต้องนั่งอยู่ในท่งท่าที่เหม็นฉ่ำ ผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นเรือจริง ไปจนถึงช่วงที่ขึ้นฝั่ง หลายคนเสียชีวิตระหว่างอยู่ในค่ายกักกันในไทย

เราได้เก็บข้อมูลการปฏิบัติมิชอบของผู้ค้ามนุษย์ในหลายรูปแบบต่อชาวโรฮิงญาที่อยู่ในทะเลของไทย ไม่ว่าจะเป็นการซ้อมทรมาน การไม่ยอมให้กินอาหารหรือดื่มน้ำ ไม่ให้มีพื้นที่และไม่ให้เคลื่อนไหว การสังหาร การทอดทิ้งดูแลส่งผลให้เสียชีวิตจากสาเหตุที่ป้องกันได้ และการข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้งการทำร้ายทางเพศ พยานซึ่งให้ปากคำระหว่างการไต่สวนคดีในไทยในคดีที่เราเข้าร่วมรับฟัง ต่างบอกเล่าถึงการปฏิบัติมิชอบที่เกิดขึ้นเหล่านี้

เพื่อนร่วมงานดิฉันที่ฟอร์ตไพล์ไค้ได้บันทึกข้อมูลจากปากคำของชาวโรฮิงญา 10 กว่าคนที่เดินทางไปจนถึงมาเลเซีย หลังจากถูกลักลอบนำเข้าผ่านประเทศไทย บางคนสามารถหลบหนีจากค่ายกักกันได้ แต่ส่วนใหญ่สามารถหาเงินจำนวนมากพอจ่ายเป็นค่าไถ่ตัว เพื่อให้สามารถเดินทางต่อไปยังมาเลเซีย ตามการให้ปากคำระหว่างการพิจารณาของศาลในไทย ผู้ค้ามนุษย์จะยอมปล่อยตัวผู้หญิงชาวโรฮิงญาที่ “ยินยอม” มีเพศสัมพันธ์กับพวกเขา ในลักษณะที่เป็นการข่มขืนกระทำชำเรา พยานยังระบุว่าเหยื่อชาวโรฮิงญาบางคนซึ่งทำงานให้กับผู้ค้ามนุษย์ ทั้งการทำกับข้าว การขนน้ำ ฯลฯ จะได้รับการตอบแทนโดยสามารถเดินทางอย่างปลอดภัยต่อไปยังมาเลเซีย

ขอบเขตปัญหาการค้ามนุษย์ในไทยและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ประชาคมระหว่างประเทศรับรู้กันช่วงเดือนพฤษภาคมและมีนาคมปีที่แล้ว หลังจากทางการไทยได้พบหลุมศพจำนวนมาก และเริ่มการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อผู้ถูกกล่าวหาว่าค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและสังเกตในช่วงแปดเดือนมานี้ ดิฉันกล่าวได้อย่างมั่นใจว่า เหตุการณ์การค้ามนุษย์ในทะเลอันดามันจนถึงตอนนี้ ไม่ได้มีแนวโน้มในเชิงบวกทั้งหมด

การปฏิบัติของประเทศไทยต่อเหยื่อการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ในทะเลอันดามันเริ่มลดลงตั้งแต่ปีที่แล้ว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เราต้องตระหนักว่ารัฐบาลพม่าไม่ได้แก้ปัญหาคือสาเหตุที่รากเหง้า ซึ่งเป็นปัจจัยผลักดันให้ชาวโรฮิงญาจำนวนมากหลบหนีออกจากพม่า มีหลักฐานว่าในปัจจุบันพวกเขากำลังแสวงหาเส้นทางการอพยพสายใหม่ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเดือนเมษายน 2559 ที่ผ่านมารายงานข่าวของไทยระบุว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมพรได้จับกุมชาวโรฮิงญา 14 คนซึ่งถูกนำเข้าประเทศไทยผ่านเส้นทางบนบกในเมืองมะละแหม่ง ผ่านพม่า และจังหวัดกาญจนบุรีของไทย ก่อนจะมาถึงด่านตรวจของตำรวจชุมพร ตามรายงานข่าวดังกล่าว ชาวโรฮิงญาแต่ละคนต้องจ่ายเงิน 15,000 บาทให้กับนายหน้าเป็นค่าเดินทาง

ดิฉันต้องการเน้นสามประเด็นหลักเกี่ยวกับสถานการณ์และการปฏิบัติต่อเหยื่อการค้ามนุษย์ 1) กลไกคัดกรองเหยื่อการค้ามนุษย์และการกักตัวเหยื่อการค้ามนุษย์ 2)

การปฏิบัติของรัฐบาลไทยภายหลังวิกฤตเรือมนุษย์เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 และ 3)

การสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์

กระบวนการคัดกรองด้านการค้ามนุษย์และการกักตัวเหยื่อการค้ามนุษย์

ทีมสหวิชาชีพจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรม จะทำหน้าที่คัดกรองผู้ที่คาดว่าจะเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในไทย ในเบื้องต้นเราก้กังวลกับกระบวนการนี้ เนื่องจากทราบว่าทางการไทยคัดแยกกลุ่มชาวโรฮิงญาแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ กัน แม้ว่าพวกเขาจะเดินทางมาในเรือลำเดียวกันและมีประสบการณ์เหมือนกัน แต่ทางการไทยกลับเห็นว่าบางส่วนเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และบางส่วนเป็น “ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย”

เมื่อตระหนักถึงข้อบกพร่องของกระบวนการคัดกรอง ทางการไทยจึงปรับปรุงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินผู้ที่คาดว่าจะเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ทางการไทยไม่ได้ใช้แบบสอบถามชุดใหม่เพื่อทำการคัดกรองซ้ำคนที่เคยผ่านขั้นตอนี้ไปแล้ว ส่งผลให้ยังไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในอดีตได้

กระบวนการคัดกรองมีส่วนสำคัญในการจำแนกแนวทางปฏิบัติต่อชาวโรฮิงญาในไทย โดยผู้ที่จัดว่าเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์มักจะได้รับการกักตัวในสถานที่พักพิงของรัฐบาลที่มีสภาพดีกว่า เมื่อเทียบกับชาวโรฮิงญาที่ถูกจัดกลุ่มว่าเป็น “ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย” ซึ่งจะต้องถูกกักตัวโดยไม่มีเวลากำหนดในสถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ขาดความพร้อม เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮิงญาทุกคน ไม่ว่าจะถูกจัดกลุ่มเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ หรือ “ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย” ต่างต้องถูกกักตัวในสถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือในสถานที่คุ้มครองของรัฐ จนถึงปัจจุบัน มีชาวโรฮิงญาประมาณ 400 คนซึ่งถูกกักตัวไว้ในไทย อย่างไรก็ตาม จำนวนชาวโรฮิงญาในสถานกักกันคนต่างด้าวและสถานที่คุ้มครองของรัฐแต่ละแห่ง มักถูกเคลื่อนย้ายสถานที่บ่อย ๆ ไม่เป็นที่ชัดเจนว่าทางการใช้หลักปฏิบัติใดในการคัดเลือกชาวโรฮิงญาที่จะต้องถูกย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ส่วนใหญ่ดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มักได้รับการออกแบบเพื่อการพักอาศัยเพียงไม่เกิน 15 วัน อย่างไรก็ตาม ชาวโรฮิงญาหลายคนถูกกักตัวที่นี่เป็นเวลานานกว่าหนึ่งปี ต้องทนกับสภาพที่ไร้มนุษยธรรมและต่ำกว่ามาตรฐานสากล กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานบริหารที่พักพิง และสภาพของที่พักพิงมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับทัศนคติและการบริหารงานของผู้เป็นหัวหน้าศูนย์ ส่วนใหญ่ผู้ชายจะถูกกักตัวไว้ในสถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ส่วนผู้หญิงและเด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในที่พักพิงเหล่านี้ ทำให้มีการแยกครอบครัวออกจากกัน

รัฐบาลไทยและสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) ได้ทำความตกลงเป็นพิเศษ เพื่อสนับสนุนการขอสิทธิไปพำนักอาศัยในประเทศที่สามของเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮิงญา ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะถูกจัดสถานะเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์หรือ “ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย” โดยทางการไทย รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ทุนสนับสนุนองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Office of Migration - IOM) และ UNHCR ในขั้นตอนขอสิทธิไปพำนักอาศัยในประเทศที่สาม แต่มีเพียงไม่กี่ประเทศ โดยปัจจุบันมีเพียงสหรัฐฯ

และนิวซีแลนด์ ซึ่งได้รับผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาเข้าประเทศเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น ส่วนผู้ลี้ภัยชาวบังกลาเทศไม่อยู่ในกลุ่มที่จะจัดให้ไปประเทศที่สาม และจะถูกบังคับส่งกลับไปยังประเทศบ้านเกิดของตนเอง

การขอสิทธิไปพำนักอาศัยในประเทศสหรัฐฯ ไม่ใช่ตัวเลือกที่เหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวโรฮิงญาบางคนต้องการ เนื่องจากพวกเขาต้องการไปอยู่กับครอบครัวในมาเลเซียมากกว่า ส่วนคนอื่นต้องการอยู่ในภูมิภาคนี้ เพื่อให้ใกล้กับบ้านเกิดของตนเองในพม่า การเดินทางไปอยู่ในสหรัฐฯ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจ และเหยื่อการค้ามนุษย์ซึ่งเลือกจะไปอยู่ในประเทศที่สามอาจต้องเผชิญกับสภาพที่ถูกกักตัวโดยไม่มีกำหนดในไทย

ในบางกรณี เหยื่อการค้ามนุษย์หายตัวไปจากที่พักพิงหรือสถานกักกันเหล่านี้ ทางการไทยอ้างว่าพวกเขา “หลบหนี” พอร์ตีย์ไฟไรต์ได้เก็บข้อมูลพบว่า ทางการไทยได้ขนย้ายชาวโรฮิงญาที่ถูกกักตัว และนำไปมอบให้กับขบวนการค้ามนุษย์ควบคุมตัว

ระหว่างเดือนตุลาคม 2558 - พฤษภาคม 2559 ทางการระบุว่า มีผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญา 40 คนที่ “หลบหนี” ไปจากที่พักพิงและสถานกักกัน บางส่วนถูกจับตัวกลับมาโดยเร็ว บางส่วนเดินทางไปถึงมาเลเซีย ส่วนคนอื่น ๆ อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อีก ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2559 ผู้ลี้ภัย 21 คนหลบหนีจากสถานที่กักกันในจังหวัดพังงา ตำรวจตามจับตัวผู้ชายกลับมาได้ 14 คน และยิงจนเสียชีวิตไปหนึ่งคน พอร์ตีย์ไฟไรต์เรียกร้องรัฐบาลไทยให้สอบสวนว่าการใช้กำลังถึงขั้นเสียชีวิตครั้งนี้ชอบด้วยเหตุผลหรือไม่ พ.ต.อ. โชติ ชิตไชย รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพังงา แจ้งต่อสื่อมวลชนว่า ด.ต. ทินกร หนูสวัสดิ์ ผบ.หมู่ ตม.จว.พังงากำลังถูกสอบสวนตามข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการวิสามัญฆาตกรรมครั้งนี้

การปฏิบัติของรัฐบาลไทยภายหลังวิกฤตเรือมนุษย์เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558

รัฐบาลไทยได้ดำเนินมาตรการเพื่อพิสูจน์ความพยายามในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในรายงานการค้ามนุษย์ประจำปีของรัฐบาลสหรัฐฯ รวมทั้งมาตรฐานสหภาพยุโรปในการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (illegal, unreported, and unregistered - IUU) ในปัจจุบัน ไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับ Tier 3 ตามรายงาน TIP ของสหรัฐฯ ซึ่งเป็นอันดับต่ำสุด และทางสหภาพยุโรปได้ออกคำเตือนประเทศไทยต่อกรณีการทำประมงผิดกฎหมาย การจัดอันดับเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและชื่อเสียงของไทย เป็นเหตุให้ทางการให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ พอร์ตีย์ไฟไรต์ยินดีกับโอกาสที่เข้าร่วมการเจรจากับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของไทย เพื่อพูดคุยถึงทางออกต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งการค้ามนุษย์ การปฏิบัติมิชอบต่อสิทธิของผู้เข้าเมือง และการทำประมงผิดกฎหมาย

ในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลไทยได้จัดตั้งศาลอาญาแผนกคดีค้ามนุษย์ และเร่งรัดให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินการเพื่อสนับสนุนประสิทธิภาพของระบบยุติธรรมทางอาญาของประเทศ รัฐบาลยังได้เริ่มจัดทำร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการสอบปากคำในคดีค้ามนุษย์ อย่างไรก็ดี การปฏิบัติเหล่านี้อาจส่งผลให้มีการลดสิทธิในเชิงขั้นตอนปฏิบัติของจำเลยในคดี

ในเดือนพฤศจิกายน 2558 ประเทศไทยได้เริ่มการไต่สวนคดีครั้งใหญ่ต่อจำนวน 91 คน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหารซึ่งถูกกล่าวหาว่าค้ามนุษย์ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาและพลเมืองชาวบังกลาเทศ พอร์ตีย์ไฟไรต์ยังคงเฝ้าสังเกตการณ์การพิจารณาคดีเหล่านี้ ซึ่งคาดว่าจะใช้เวลาอีกหนึ่งปี

รัฐบาลไทยยังมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อช่วงต้นปีนี้ เพื่อให้เหลือการคัดค้านผู้มีโอกาสในการทำงาน และมีเสรีภาพในการเดินทาง [มติคณะรัฐมนตรีที่11/พ.ศ.2559](#)

กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้จัดให้มีการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งการเร่งรัดกระบวนการออกเอกสาร อย่างเช่น ใบอนุญาตทำงานให้กับเหยื่อการค้ามนุษย์ เพื่อให้สามารถอยู่อาศัยในประเทศไทยได้อย่างเสรีไม่เกินหนึ่งปี โดยสามารถต่ออายุได้ ปลัดกระทรวงมหาดไทยยังได้ออกกฎกระทรวงช่วงปลายเดือนเมษายน 2559 เพื่อรองรับการปฏิบัติตามมติครม.นี้ อย่างไรก็ดี ที่ผ่านมายังไม่มีการปฏิบัติตามกฎกระทรวงดังกล่าว แต่ทางที่פקพิงของรัฐบางแห่งได้เริ่มอนุญาตให้เหยื่อการค้ามนุษย์สามารถทำงานภายนอกได้อย่างเสรี ๗ ในช่วงกลางวัน โดยเหยื่อการค้ามนุษย์เหล่านี้จะมีรายได้ประมาณ 280 บาทต่อวัน ซึ่งต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาทต่อวันของไทย

นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลต่อกรณีการนำบุคคลไปส่งที่ชายแดนอย่างไม่เป็นทางการ (soft deportation) ซึ่งเป็นความพยายามของทางการไทยที่จะผลักดันหรือบังคับส่งกลับเหยื่อการค้ามนุษย์จากสถานกักกันคนต่างด้าวและสถาน ที่פקพิงต่าง ๆ ไปยังบริเวณพรมแดนไทย-พม่าอย่างไม่เป็นทางการ

แม้จะอยู่ใต้การจับตามองของประชาคมระหว่างประเทศ ทางการไทยได้ลักลอบส่งกลับเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งมักเป็นเหตุให้พวกเขาตกไปอยู่ในมือของผู้ที่เอาเปรียบได้อีก

การส่งกลับอย่างไม่เป็นทางการเช่นนี้เชื่อว่าเกิดขึ้น โดยความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่กับนายหน้าผู้ค้ามนุษย์

การสอบสวนและดำเนินคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์

ทางการไทยได้ทำการสอบสวนและตั้งข้อหาผู้กระทำผิดจำนวนมาก ในฐานะความผิดการค้ามนุษย์และข้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นับแต่เกิดวิกฤตเมื่อเดือนพฤษภาคม 2558 อย่างไรก็ดี การข่มขู่และคุกคาม การทุจริตและปัญหาอื่น ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสอบสวนและการพิจารณาคดี

มีข้อกล่าวหาว่าพยานบางคนถูกกดดันไม่ให้ให้การเป็นปรปักษ์ต่อผู้ค้ามนุษย์ ตัวอย่างเช่น จำเลยในคดีถูกกล่าวหาว่าติดสินบนจำเลย เพื่อให้ปฏิเสธที่จะไม่มาให้การในศาล ในคดีหนึ่ง ล่ามได้แจ้งกับพยานที่เป็นชาวโรฮิงญาให้หยุดกล่าวหาผู้ค้ามนุษย์ที่มีอิทธิพล เพื่อแลกกับเงินจำนวน 400,000 บาท

พยานบางส่วนได้กลับคำให้การระหว่างการพิจารณาในศาล

โดยระบุว่าล่ามเป็นผู้สั่งการให้พวกเขาให้การเท็จกับเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างการสอบปากคำเบื้องต้น เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีในข้อหาเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายและอื่น ๆ การให้ข้อมูลเท็จเช่นนี้อาจทำให้พยานบางส่วนถูกตั้งข้อหาเบี่ยงเบนความจริงในการพิจารณาคดีต่อศาลตามมาตรา 177 ของประมวลกฎหมายอาญา

ข้อกล่าวหาว่ามีการข่มขู่พนักงานสอบสวนและพยานคนสำคัญในคดี รวมทั้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนในคดี ทำให้เกิดความกังวลต่อกระบวนการพิจารณาและผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น

ฟอร์ตี้ไฟว์ไรต์ได้พูดคุยกับที่ปรึกษาระดับสูงของรัฐบาลเพื่อให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองพยาน รวมทั้งบทบาทของกระทรวงยุติธรรมที่จะคุ้มครองพยานซึ่งให้ปากคำในคดี

แม้จะให้ความเห็นชอบต่อ [มติคณะรัฐมนตรีที่11/พ.ศ.2559](#) ซึ่งกำหนดให้พยานในคดีค้ามนุษย์ได้รับการคุ้มครองพยานจากกระทรวงยุติธรรม แต่ก็ยังไม่มีการคุ้มครองพยานเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น

ที่ผ่านมาพยานอย่างน้อยสองคนมีทางเลือกในการคุ้มครองเพียงแค่การพักค้างคืนที่สถานี่ตำรวจระหว่างการพิจารณาคดีเท่า

นั้น ซึ่งสำหรับผู้ที่ต้องทำงานเลี้ยงดูครอบครัว การพักอยู่กับตำรวจเป็นเรื่องที่ไม่สะดวก นอกจากนั้น มีพยานเพียงไม่กี่คนที่เข้าถึงการคุ้มครองพยาน

แม้จะอ้างว่ามี “การปราบปราม” ผู้ค้ำมนุษย์ในไทย

แต่ทางการไทยก็ยังไม่สามารถเปิดโปงหรือทำลายเครือข่ายขบวนการค้ำมนุษย์ได้ทั้งหมด

แม้จะมีผู้ถูกกล่าวหาในคดีค้ำมนุษย์ชาวโรฮิงญากว่า 100 คน จากข้อมูลที่เรารวบรวมได้

แต่เชื่อว่ายังคงมีผู้ค้ำมนุษย์จำนวนมากที่ไม่ถูกจับกุม และบางส่วนหลบหนีไปยังประเทศอื่น พล.ต.ต. ปวีณ พงศ์สิรินทร์ รองผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 8 หัวหน้าชุดสอบสวน ในคดีค้ำมนุษย์ที่สำคัญของไทย แจ้งกับฟอร์ตีฟายไรต์ว่า

ตำรวจวางแผนจะให้มีการออกหมายจับเพิ่มเติมตามพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ แต่ทางการไทยไม่ได้ออกหมายจับเพิ่มเติม หลังจากพล.ต.ต. ปวีณต้องหลบหนีออกจากประเทศ เนื่องจากถูกข่มขู่จากบุคคลที่เขาเรียกว่าเป็น “ผู้มีอิทธิพล”

พันธกรณีตามกฎหมายและข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทย

ประเทศไทยควรยุติการกักตัวผู้ลี้ภัยและเหยื่อการค้ามนุษย์ในสถานกักกันคนต่างด้าวของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และศูนย์พักพิงของรัฐ

กฎหมายระหว่างประเทศห้ามการกักตัวบุคคลโดยพลการ อย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอย่างไม่มีกำหนด รวมทั้งผู้ซึ่งไม่ใช่คนชาติ รัฐอาจจำกัดสิทธิที่จะมีอิสรภาพของผู้เข้าเมืองได้ตามหลักเกณฑ์ที่เป็นข้อยกเว้น ภายหลังการประเมินบุคคลอย่างละเอียดเป็นรายกรณีแล้ว การกักตัวใด ๆ ต้องทำเพราะจำเป็นและได้สัดส่วน เพื่อเป้าประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำโดยไม่คำนึงถึงมาตรการที่เป็นการบังคับหรือจำกัดสิทธิน้อยกว่า แต่สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ อาจถือเป็นการควบคุมตัวโดยพลการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกักตัวเหยื่อการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีเป้าประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายหรือจำเป็น จะเป็นการละเมิดข้อ 9 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights- ICCPR) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี เมื่อเร็ว ๆ นี้ ประเทศไทยยังได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children - ACTIP) ข้อ 14(8) ของอนุสัญญา ACTIP กำหนดว่ารัฐภาคีไม่อาจกักตัวเหยื่อการค้ามนุษย์โดยไม่ชอบด้วยเหตุผลได้

ฟอร์ตีฟายไรต์ยังขอให้รัฐบาลไทยรำลึกด้วยว่า กรณีที่รัฐควบคุมตัวบุคคล รัฐย่อมมีหน้าที่ดูแลบุคคลนั้นด้วย ประเทศไทยจึงมีความรับผิดชอบไม่เพียงต้องดูแลให้การตัดสินใจที่จะควบคุมตัวบุคคลชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่ต้องดูแลให้การปฏิบัติและสภาพความเป็นอยู่ของผู้ถูกควบคุมตัว สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศตามข้อ 10 ของกติกา ICCPR ด้วย

ประเทศไทยควรปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ 11/พ.ศ.2559 โดยไม่ชักช้า

[มติคณะรัฐมนตรีที่ 11/พ.ศ.2559](#) กำหนดให้มีการคุ้มครองพยาน โดยกระทรวงยุติธรรม

สำหรับพยานในคดีค้ำมนุษย์ รวมทั้งการจัดการด้านเอกสารอย่างรวดเร็ว อย่างเช่น การออกใบอนุญาตทำงาน เพื่อให้เหยื่อการค้ามนุษย์สามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้อย่างเสรีไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และสามารถต่ออายุได้ ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับข้อ 16(7) ของอนุสัญญา ACTIP

ที่กำหนดให้ต้องมีการคุ้มครองเหยื่อและพยานไม่ให้ถูกข่มขู่และคุกคาม

ประเทศไทยมีความรับผิดชอบต้องคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการเดินทาง ตามที่กำหนดในข้อ 12 ของกติกา ICCPR ข้อ 14(10) ของอนุสัญญา ACTIP ยังเรียกร้องให้ไทยให้ความดูแลและสนับสนุนเหยื่อการค้ามนุษย์ ในแง่ที่อยู่อาศัย

การรักษาพยาบาล และการจ้างงาน ไทยยังเป็นรัฐภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights-ICESCR)

ซึ่งกำหนดให้มีสิทธิในการทำงานตามข้อ 6

ฟอร์ตีไฟว์ไรต์กระตุนอย่างจริงจังให้ประเทศไทยปฏิบัติตามมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้โดยการปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่สนับสนุนมติกรม.

ประเทศไทยควรสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวได้มาอยู่ร่วมกันอีกระหว่างอยู่ในไทย และประสานงานกับ UNHCR และรัฐบาลในภูมิภาค

เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในหลายประเทศได้มีโอกาสอยู่ร่วมกันอีกโดยไม่ชักช้า

ผู้ลี้ภัยชาวโรฮิงญาและเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ถูกพลัดพรากจากครอบครัวโดยไม่จำเป็นระหว่างอยู่ในไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค การแยกเด็กออกจากพ่อแม่ที่ถูกกักตัว เป็นการละเมิดข้อ 10 ของกติกา ICESCR ที่ยอมรับว่าครอบครัวเป็น “หน่วยรวมของสังคมที่เป็นพื้นฐานและเป็นธรรมชาติ” และกำหนดให้รัฐภาคีจัดให้มี “การคุ้มครองและช่วยเหลืออย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้”

ประเทศไทยยังควรจัดให้ชาวโรฮิงญาเข้าถึงขั้นตอนการแสวงหาที่พักพิง

ฟอร์ตีไฟว์ไรต์ยังขอให้รัฐบาลไทยรำลึกด้วยว่าสิทธิในการแสวงหาและได้รับที่พักพิงในประเทศอื่นเพื่อให้พ้นจากภัยคุกคาม เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน บุคคลซึ่งหลบหนีการปราบปรามในประเทศของตน มีสิทธิในการแสวงหาและได้รับที่พักพิงในต่างประเทศ เป็นการคุ้มครองตามข้อ 14 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รัฐทุกแห่งรวมทั้งประเทศไทยต้องดูแลให้บุคคลทุกคนที่ต้องการได้รับที่พักพิง สามารถเข้าถึงขั้นตอนปฏิบัติเพื่อการประเมินคำขอมิที่ที่พักพิงอย่างเต็มที่ อย่างเป็นทางการ และเป็นผล และอย่างเป็นทางการ เพื่อให้ชาวโรฮิงญาเข้าถึงขั้นตอนการแสวงหาที่พักพิงอย่างเป็นทางการ การกำหนดขั้นตอนปฏิบัติที่เหมาะสมในการจำแนกเหยื่อการค้ามนุษย์ จึงเป็นขั้นตอนที่จำเป็นตามข้อ 14 ของอนุสัญญา ACTIP

ประเทศไทยควรยกเลิก “การส่งกลับอย่างไม่เป็นทางการ” (“soft deportations”) โดยทันที

แม้ข้อ 15 ของอนุสัญญา ACTIP กำหนดให้มีมาตรการส่งตัวเหยื่อการค้ามนุษย์กลับไปยังถิ่นที่อยู่ถาวรของตน แต่การเดินทางกลับต้องเป็นช่องทางอย่างเป็นทางการ นอกจากนั้น ต้องให้ความสำคัญอย่างเหมาะสมต่อความปลอดภัยของเหยื่อ อันที่จริงแล้ว สอดคล้องกับหลักการไม่ส่งกลับ (non-refoulement) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และมีผลบังคับใช้ต่อรัฐทุกแห่ง ฟอร์ตีไฟว์ไรต์ยังขอให้รัฐบาลไทยรำลึกด้วยว่า เป็นสิ่งต้องห้ามที่จะส่งตัวเหยื่อที่ถูกคุกคามกลับไปอยู่ในเงื้อมมือของผู้ซึ่งคุกคามเขา

ประเทศไทยควรสอบสวนตามข้อกล่าวหาว่ามีการข่มขู่ คุกคาม และขู่เชิญต่อพยานในคดีค้ามนุษย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ของไทย กำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองเป็นพิเศษต่อพยานในคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ทำเป็นองค์กร และห้ามการเปิดเผยข้อมูลใด ๆ ที่จะคุกคามต่อความปลอดภัยของพยาน กติกา ICCPR, อนุสัญญา ACTIP, อนุสัญญาต่อต้านการทรมาน (Convention Against Torture), อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี (Convention on the Elimination of All

Forms of Discrimination Against Women-CEDAW), อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Convention Against Transnational Organized Crime - UNTOC)

และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลสูญหาย (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคีทั้งสิ้น

จึงควรให้การคุ้มครองพยานตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ฟอर्टีฟายไรต์ขอให้รัฐบาลไทยรำลึกด้วยการจ่ายเงินเป็นเครื่องล่อใจให้พยานเบิกความเท็จ เป็นสิ่งต้องห้ามตามข้อ 9 ของอนุสัญญา ACTIP

ประเทศไทยควรร่วมมือกับรัฐในอาเซียนอื่น ๆ เพื่อป้องกันการค้ำมนุษย์

อนุสัญญา ACTIP กำหนดแนวทางให้ไทยควรร่วมมือกับชาติอื่น ๆ ในภูมิภาคเพื่อป้องกันการค้ำมนุษย์ รวมทั้งความร่วมมือข้ามพรมแดน ความช่วยเหลือด้านกฎหมายระหว่างรัฐภาคี การส่งตัวเป็นผู้ร้ายข้ามแดน ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และความร่วมมือในการยึดคืนทรัพย์สินที่ใช้เพื่อการค้ำมนุษย์ นอกจากนี้ ฟอर्टีฟายไรต์เสนอแนะว่า

ประเทศไทยควรจัดทำโครงสร้างการประสานงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาการค้ำมนุษย์ เป็นไปตามข้อ 23 ของอนุสัญญา ACTIP

ประเทศไทยควรสนับสนุนให้เหยื่อการค้ำมนุษย์ได้รับค่าชดเชย

เหยื่อการค้ำมนุษย์อาจขอรับค่าชดเชยได้ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ตามพรบ.ดังกล่าว เหยื่อของอาชญากรรมในไทยสามารถขอรับค่าชดเชยในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูเยียวยาจิตใจ ข้อ 14(13) ของอนุสัญญา ACTIP

ยังกำหนดให้ไทยต้องจัดให้มีกลไกด้านกฎหมาย

เพื่อช่วยให้เหยื่อการค้ำมนุษย์สามารถขอรับค่าชดเชยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ มาตรา 22(2) ของพรบ.นี้ ยังกำหนดให้ต้องคืนทรัพย์สินที่ถูกเวนคืนไปให้กับเหยื่อการค้ำมนุษย์ และ/หรือเจ้าของทรัพย์สินตามกฎหมาย

ประเทศไทยควรดำเนินการสอบสวนและหาทางเอาผิดต่อผู้ทำความผิดด้านการค้ำมนุษย์ต่อไป

การค้ำมนุษย์เป็นสิ่งต้องห้ามตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคีทั้งสองฉบับ นอกจากนี้ยังมีการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ตามข้อบัญญัติในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งมีผลบังคับใช้ต่อทุกชาติ ในฐานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ตามข้อ 16(2) ของอนุสัญญา ACTIP

ประเทศไทยควรลงโทษกรณีที่มีการทุจริตและการขัดขวางความยุติธรรมในรูปแบบใดอันส่งผลให้เกิดการค้ำมนุษย์ ฟอर्टีฟายไรต์กระตุ้นให้ประเทศไทยป้องกันและแก้ปัญหาการค้ำมนุษย์ ด้วยการรณรงค์ผ่านสื่อมวลชน รวมทั้งการร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจ